

Tapio Sävilahti on lohimmies

Mikä tekee lohesta niin tavoitellun saaliin? Sen voima vastustajana? Sen kauneus ja hohto vasta jokeen nousseena? Lohenkalastuksen mystisyys ja siihen liittyvät myytit ja traditiot?

Siinä kysymyksiä, joihin pureudumme ja yritämme löytää vastauksia kokeneiden ja vähemmän kokeneiden suuren joukosta. Johdantona asiaan kerron oman kokemukseni kaukaa vuosien takaa.

Pääsin silloin kalastamaan eräälle Pohjois-Norjan kirkkaalle ja kauniille joelle. Aikaisemmat lohenkalastukseen liittyvät asiat näyttäytyivät uudessa valossa tuon joen rannassa. Nyt olin joella, jossa kaikki aiemmin voittoina koettu ja niin moneen kertaan petytty tiivistyi siihen, jota olin vuosia hakenut. Nyt olin todellisella Lohijoella.

Olosuhteet olivat täydelliset ja matkassa mahtava, kokeneista lohimmiehistä koostuva ryhmä. Täältä, jos jostain, saisin hienon lohen.

Joki oli täydellinen perhokalastukseen ja poolit hienoja, helpposti kalastettavia. Kalojakin kuulemma joessa liikkui kootuudella. Ilma oikein haisi lohelle. Ensimmäisten laskujen aikana koetun paineen purkautumisen, eli löysien pois heittäminen, jälkeen illalla sain kuin sainkin kalan. Tuon hopeahoitoisen, kauniin kalan, lohen. Karvan alle kahdeksan kiloa, koiraskala ja täitä täynnä. Kannoin kalan mökeille ja siellä se tapahtui.

Miten toiset voivat olla niin tyytyväisiä muiden kaloista.

Eräs ystäväni oikein juoksi kimppuuni ja syleili minua kalan johdosta. Silloin tajusin, mistä tässä hommassa on kyse. Ei sinua muisteta siitä mitä itse teet, vaan siitä mitä muille teet. Lohenkalastus on sekoitus traditioita ja mystiikkaa ja hyvien ystävien kokoontumisajo paikoille, joissa sielu lepää ja ihminen kokee jotain sellaista, mitä missään muualla ei voi kokea kuin lohijoella. Voittoineen ja pettymyksineen.

Sitten olen palannut tuolle joelle vuosittain ja saanut tutustua paikallisiin maanomistajiin ja saanut uusia ystäviä, vanhojen pysyessä rinnallani hamaan loppuun.

Mitä lohestukselta haetaan?

Mitä sitten lohestukselta haen? Kokemuksia, saalista ja sitä isoa, suurtakin suurempaa lohta, kenties mahdollisuutta kalastaa Altalla. Niin, sitä varmaan kaikki artikkelisarjaan kuullut ja ylöskirjoitetut hakevat, omalla tavallaan ja omissa paikoissaan. Kuitenkin jokaisella on omat arvonsa, joita seuraamalla voi löytää Valhallan paikasta, jossa itse viihtyy.

Kokoan näihin artikkeleihin historiaa, tarinoita ja kokemuksia lohestuksen parista ystäviltäni, joita minä arvostan, kunnioitan, ja joilta oppia olen saanut.

Mielipiteitä loputtomasta väli-nekaaaksesta, perhoista, ruuasta, juomasta ja paikoista, joissa nämä alan miehet viihtyvät. Tähän sarjaan olisi itseoikeutetusti kuulunut Late, mutta Lauri Syrjänen on päässyt jo paremmille vesille.

Aloituksessa mies Ylöjärveltä

Artikkelisarjan aloittaa mies Ylöjärven Siivikkalasta, Sävilahti Tapio, monille tuttu kaveri jo vuosien ajalta. Mutta jos yritämme luodata hänen käsityksiään asioista, ehkä me muutkin saamme jotain irti tämän pitkän linjan lohimmiehen tavoista ja tekemisistä.

Tapsa, alias Säväri, on hyvä ystäväni, kalakaverini ja eräs tutoreista, joiden tekemisiä olen aina katsellut ihaillen. Tapio on yksi ystävällisimmistä ja auttavaisimmista kalastajista, joita tunnen. Tapion ansioista voisi varmaan kirjoittaa kirjan, mutta annetaan 48-vuotiaan Tapsan itse raottaa arkkuun, josko meille muillekin jotain sieltä paljastuisi.

”Lohen perhokalastusurani alkoi vuonna 1988 Jamalaisen Järin ja Lehtosen Juhan matkassa Keski-Norjan Höyelandetin pienellä Söråalla. Joki on kuitenkin tunnettu isoista lohista. Monet tuntevat mahtavan Namsenin sivujoen, Björan. Söråa on tunte-

mattomampi, vaikka kyse on sama joki. Nimi vain muut yläjuoksulla Söråaksi.

Tuolla reissulla Nord-Tröndelagin jylhät, mutta samalla vireät jokimaisemat tekivät nuun lähtemättömän vaikutuksen. Ja siihen päälle Söråalla ennenkin vierailleen Jamalaiset saamat kaksi täydellistä kynälohta antoivat sen kipinän, jo sammuttamiseen ei Hyöelartin vesi riittänyt.”

Samalla reissulla kumpparit kävivät tutustumassa Narvin Fiskumfosseniin. Onkin he eivät päässeet, koska paikassa oli kymmenen vavan rajo ja luvat oli myyty pitkälle eteenpäin. Sitten heinäkuun lopuksi oli pari peruutuslupaa vapaita ja Lehtosen Juha varasi ne man tien. Juhan ensikokemuksena paikasta olivat lupaavia, ja jalka oli saatu oven väliin, oli pien saantikin jatkossa helpompaa.

Fiskumfossenista muotui Lehtosen Juhalle ja minulle veljeksille, Hannulle ja Petterille, lohenonginnan pääkokeiksi vuosiksi. Kiitos Hannalle ja Tapsalle kokeilemaani neaani tähän kovan luokan pooliin heinäkuussa 1990.

Loistava ajoitus

”Ajoitus ei olisi voinut olla parempi. Heti ensimmäisen vuorokauden aikana sattui

Tapio
Sävilampi
Orklalla.

Takkuksen kuvat Mikko Aikio

lohimies.....

Tapio S.

luokan lohennousu, että vielä tänäkään päivänä en muista moista missään muualla nähneeni. Sanottakoon nyt sitten vaikka aloittelijan tuuriksi, mutta jo ensimmäisellä luvalla nostin ensimmäisen perholoheni, joka painoi 15,8 kiloa. Samana kesänä tuli vielä reissu Tenolle, josta tuolla samalla tuurilla tuloksena oli 13 kilon laksi. Tämähän on hienoa hommaa, ajattelin. Kuitenkin totuus lohenkalastuksen kirjavuudesta on kahden vuosikymmenen aikana tullut todettua kovien oppi- ja kalastusvuosien jälkeen”, naurahtaa Tapio.

Esimerkiksi vuonna 1991 Tapsan kesä meni käytännössä pelkkään kalastamiseen. Ensin kesäkuussa viikko Tenolla, heinäkuussa kolmeksi viikoksi Namsenille ja sen jälkeen elokuun alussa viikko Varzinalla. Koska sekään ei tuntunut riittävän, otti mies töistä virkavapaa- ja hilpasi takaisin Namsenille kahdeksi viikoksi.

Namsen olikin Tapsan kesäkotina 14 suven ajan ja sieltä on myös Tapion ennätyslohi, joka painoi komeat 17 kiloa. Siis maanista ongintaa. Mutta ei tuloksetta. Tällaisessa hillittömyydessä on tietenkin se toinenkin puoli. Kun kalastuskauden jälkeen postiluukusta alkoi Visalaskuja tipahdella, niin olihan miehellä naurussa pitelemistä.

Takkulan Olavi ohjenuorana

”Alkuaikoina kuljin kalassa paljolti yksin. Norjalaisten ja suomalaisten lisäksi Namsen oli monelle Keski- ja Etelä-Euroopalaiselle lohenkalastajalle ‘Se Maailman Paras paikka’. Hyviä ystäviä noilta ajoilta, joiden kanssa edelleen pidän yhteyttä, on monista eri kansallisuuksista.

Namsenin rannalla tutustuin Takkulan Olaviin, Suomessa syntyneeseen, nykyään Ruotsissa asuvaan lohenkalastajaan. Olavista tulikin suuri innoittaja. Hänen maaginen kykynsä lukea vettä ja päätyä oikeisiin ratkaisuihin vaikeissakin tilanteissa,

Tapio S. onnistui ensimmäisenä päivänä saatu Premiär-lohi (9,7 kg).

ovat ohjenuorana minulle vielä tänäkin päivänä. Edelleen 62-vuotiaana Olavin kanssa kalassa kulkiessa miehen silmissä voi nähdä saman palon ja innon kuin Namsenin vuosina”, Säväri selvittää.

Nykyään kesäkuussa Orklalla ja myöhemmin kesällä pohjoisessa viihtyvä Tapsa toteaa olevansa monotoninen lohenkalastaja. ”Ongin liikaa samoilla perhoilla ja samoilla systeemeillä. Monesti uuden kokeilu saattaisi pelastaa paljon.”

Alkuinnostuksessa Tapsa asetti tavoitteekseen kehittyä taitavaksi lohenkalastajaksi. Nopeasti kuitenkin selvisi, että tavoite ei ollut realistinen, eikä edes tarpeellinen. Nuoruuden tavoitteesta on tullut vuosi vuodelta tingittyä ja nykyään riittäisi, jos oppisi edes heittämään tyydyttävästi molemmilta puolilta eläkeikään mennessä.

Aikanaan Kuolan matkojen pioneeri, A-matkat, tarjosi Tapsalle matkanjohtajan työtä Kuolan Varzinalla ja myöhemmin Yokangalle suuntautuville reis-

suille. Tarjouksesta nuori innokas mies ei tietenkään kieltäytynyt.

Todellisuus osoittautui aivan toiseksi kuin ruusuiset kuvitelmat kalastusoppaan työstä. Tämä reissut opettivat Tapsalle, että oppaan homma on haasteellista, eikä sovi aivan jokaiselle harrastelijalle. ”Kuolan joista ei silti ole pahaa sanottavaa. Päinvastoin. Hienoja erämaisia jokia, jotka ovat täynnä isoja lohia”, Tapsa muistelee.

15-jalkaiset vavat

Nykyään Tapsa onkii suurimman osan kaudesta 15-jalkaisilla vavoilla. Lempikepeiksi ovat valikoituneet Loomiksen GLX ja Guiden Lpxe. Ampumapäävät ovat myös käytössä. Heittäminen on helpottunut, mutta uusien vapojen ja siimojen myötä monesti homma meneekin enemmän heittoharjoituksen puolelle. Suurimmat ja enimmäkseen saaliit kun tulivat kuitenkin aikanaan sillä vanhalla Orviksen Speyllä ja DT-siimalla, ja sillä itseopitu-

la rullauksen ja speyn vavalla muodolla. Maksimiheittopidetkin taisivat jäädä puoleen kyisistä.

”Kelapuoella vanha kun Black Shadow on saanut rinteeseen Danielssonin HD-sarjallia ja ehkä tulevaisuudessa ku klassisempikin saattaa löytyä vavasta. Siimoista käytössä Visionin Ace clear intermediärjällä, jolla pärjää normaalin veden olosuhteissa ja erilaisten Guiden ja Loopin naruja löytyä kaikkiin vesiin.”

Samaan hengenvetoon Tapsa toteaa nykyisen markkinoiden ylläpidon monesti aiheuttavan tilanteita, joissa aloittelija lohestaja hakee statusta välinpitämättä. Siitä ei saisi olla kyse.

”Silti välinekehitys on osa tätä päivää. Niinpä 45 astetta alavirtaan, yhdellä heitolla, toimii nykyään paljon paremmin kuin aiemmin. Myös kalastus upposiimoihin mihin ennen turvauduttiin vavapakon edessä, on nykyajan vavavaroilla ja siimoilla yhtä nautittavaa kuin kellusiimoillakin. Käyttöä ja vaivatonta. Tärkeintä

ole olla paras heittäjä. Vaan se, että tuntee omat rajansa ja tilanteiden vaihtuessa jokivarressa olisi aina mahdollisuus kalastaa paikasta huolimatta”, Tapsa neuvoo.

Tähän yhteyteen on pakko todeta, että keskustellessamme vapa-asioista päädyimme nopeasti lopputulokseen, jossa niin Tapsa kuin allekirjoittaneenkin käteen 15-jalkainen lohitikku on se oikea. Niin monen ja taas monen turhan kokeilun jälkeen on palattu aina samaan systeemiin. Niin ja miksi sitä edes pitäisi muuttaa?

Kokemuksia etsitään

Mitä sitten lohestus nykyään Sävärille merkitsee? Kuulemma nuoruuden into ja saalishalu ovat vaihtuneet kokemuksien etsintään. Etenkin uusien paikkojen löytäminen on etusijalla. Mukavaa on tavata vanhoja tuttuja joen varressa ja tutustua muihinkin kanssakalastajiin. Tapsa lukeutuu kalastajiin, jotka eivät välttämättä tarvitse seuraa reissussa. Tottakai hyvä seura kruunaa matkan.

”Mutta se hetki, jolloin itse heitit, on oma hetki, siis yksilö-

suoritus. Itse kalastuksesta tärkeimpinä asioina pidän hyvän kalastusrytmin löytymistä ja kykyä oppia vetensä. Siis ei kannata välttämättä olla 24 tuntia joella, vaan yrittää löytää ajat, jolloin kala on aktiivinen. Isolla alueella voi seistä kaloja, mutta tarkat koordinaatit ovat homman perusta. Kun viehe tarjotaan juuri oikeilta jalansijoilta, se tuottaa yleensä tulosta.”

Perhoistahan voisi puhua tämän miehen kanssa maailman loppuun. Jos Tapsan pitäisi kaksi perhoa valita, ne olisivat Glödhäck ja Glowing Shadow, putkeen ja apinasiivellä. Glowing Shadow onkin mielenkiintoinen kapistus, eikä ihan uusi keksintö. Idea poiki vuosia sitten Österin Arin spinfluga-perhoista, joita hän ja monet muut käyttivät Kymijoella.

”Yksinkertainen musta perho, jossa rungossa on kontrastina kolme fluorisoivasta silkistä kierrettyä väripalkkia. Arin perhoaskista mieleen jäivät myös Kymillä suositut fosforimylarunkoiset putkiperhot. Nämä kaksi ideaa yhdistämällä syntyi fosforipalkkinen versio erityisesti pimeäkalastusta varten.”

Varsinkin vihreät, keltavihreät

ja oranssit raidat mustassa putkessa ovat osoittautuneet ottaviksi peleiksi. Oranssit hieman värjäytyneeseen veteen ja vihreät kirkkaaseen. Ja pimeällä, kun lataa lampulla palkkeja, hohto oikein haisee lohelle. Mutta myös päivällä varsinkin vihreäpalkkinen on toiminut hyvin. Tähän päälle apinaa siiveksi, niin avot. Viidakkokukko antaa lopullisen muodon. Ne eivät kuitenkaan ole pakolliset.

A-luokan reissu

Jos nyt sitten puhutaan reissussa olemisesta, niin syöminen ja juominen kuuluvat olennaisesti matkaan. Tapsan reissu voi tosin olla A-luokkaa ilman A-luokan eväitäkin. Kalareissussa ruoka voi olla yksinkertaisempaa ja asumisen ei tarvitse olla luksusta. Kalareissuun ei tarvitse tunkea kaikkia elämännautintoja. Liian mukavissa puitteissa tahtoo itse päätarkoitus, kalastaminen, jäädä vähemmälle.

”Kaikessa rauhassa nautittu olut jokea silmäillen ennen kalastuksen alkua, on kyllä niitä huippuhetkiä. Pikku napsut vaikkapa Jägermeisteria saadulle lohelle ovat itsestään selvyys,

jopa Olaville, joka muuten ei alkoholia käytä”, huomauttaa Tapsa.

Kalastuksen ajoittaminen kesäkuun alkupuolelle on ollut tietoinen valinta. Kun juoksee ison kalan perässä, niin kesäkuu on paras aika Keski-Norjassa, ainakin teoriassa. Valoisat yöt ja upea luonto. Ne ovat niitä kriteerejä, jotka ajavat vuosi vuodelta Norjan joille.

”Kalastus Fiskumfossenilla, niin loistava kalapaikka kun se onkin, alkoi jostain syystä tökiä. Ehkä paikka tuli liiankin tuksi. Tuli tunne, että nyt on korkea aika katsella muitakin joikia.”

Orklan pystyy hallitsemaan

Namsenilta lähden jälkeen Tapsa löysi Orklan. Miksi sitten Orkla? ”Se on sopivan kokoinen joki hallittavaksi rannalta, kalojakin löytyy ja lupakäytäntö on kohtuullisen järkevä. Sör-Tröndelagetin alueella on muitakin jokia, joille on helppo lähteä, jos omalla joella olosuhteet mättävät”, neuvoa Tapsa.

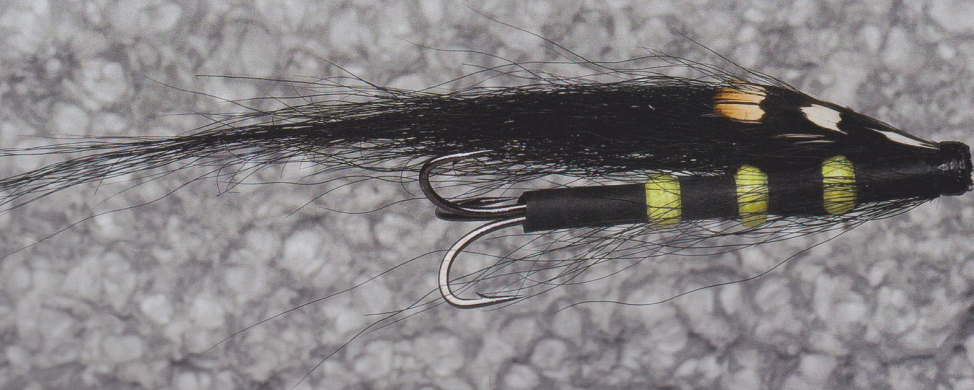
Liikkuva kalastus ja muidenkin kalastajien huomioon otta-

→

*Glowing Shadow -
perhon idea poiki
vuosia sitten Österin
Arin spinfluga-
perhoista.*

Glowing Shadow

Runko: muovi- tai alumiiniputki. Päällä musta kutistesukka.
Palkit: fosforoiva nauha tms. Päälle pikaliima.
Kurkku: musta karva.
Siipi: alla musta bucktail. Päällä musta apina tms.
Sivut: viidakkokukko.

lohimmies.....

minen on Tapsan mielestä ensiarvoisen tärkeää. Vaikka ollaan perhokalastajia ja arvostetaan omaa kalastusmuotoa ehkä hieman muita korkeammalle, niin on syytä muistaa, että muillakin laillisilla välineillä kalastavilla on yhtäläiset oikeudet joella.

Kannattaa tehdä tuttavuutta myös heidän kanssaan ja kysellä heidän pyyntitavoistaan. Näin hälvennetään niitä molemminpuolisia epäluuloja ja homma toimii paremmin. Monet turhat konfliktit perho-, mato- ja uisinkalastajien välillä vältetään, jos tämä asia ymmärretään.

Pakottava tarve

Pakottava tarve lähteä ison kalan perään kulminoituu tuokokuun kauniisiin päiviin. Kun muut ovat ulkona nauttimassa lämpeneistä päivistä, Tapio ja monet hänen kaltaisensa sitovat hullu-

den ajamina perhoja tulevan lähdön alla. Mitään ruohonleikkua isompaa ei pysty tekemään noina päivinä. Muutama päivä ennen lähtöä tuleekin yleensä tilanne, jossa perhe jo toivoo äijän häipyvän matkoilleen.

Kotiin palaaminen on aina mukavaa, mutta tottakai reissujen pitäisi olla riittävän pitkiä, jotta olisi tarpeeksi aikaa itselleen ja noille hopeisille nousukaille. Kauden ollessa päällä ja vaikka omat tripit olisi jo tehty, aika kuluu netin ja puhelimen äärellä toisten kokemuksia myötäeläen ja netistä laksibörsejä seuraillen, josko sieltä jonkun tutun bongaisi.

"Niin paljon harrastukseen kohdistuu energiaa. Sen jos vainot saisivat ladattua purkkiin ja käytettyä syksyn pimeinä iltoina, niin tulevaisuudessa ei olisi miehillä pienintäkään ongelmaa lohireissujen suhteen", Tapsa hymähtää. ☞

Lievää huolta lohista

Lopuksi allekirjoittaneen lievä huolestuminen menneen kesän lohimääristä. Onko se luontaista vaihtelua vai mistä on kyse? Tutkijat puhuvat meriveden kylmenemisestä ja syönnösalueiden pienenemisestä. Yleisesti katsellen titti oli kateissa, varsinkin se 2-3 kilon kala. Tilalle oli tullut kilon pulikkaa ja sitäkin oli vähän.

Tulevaisuudessa saatamme joutua tilanteeseen, jossa kalastusta rajoitetaan eri keinoin ja siihen kannattaa henkisesti jo etukäteen varautua. Saaliskiintiöitä tiukennetaan, ja ehkäpä monien parhaama pyydä ja päästä -kalastus yleistyy ainakin naaraslohien osalta. Trondheimin vuoron jokien yhteispäätös elokuudesta naaraslohien takaisin laskemisesta oli mielestäni hyvä ja toivottavasti yleistyvää päätös.

Voin henkilökohtaisella tasolla todeta, että ei pois päästäminen, järkeä apuna käyttäen, ole ainakaan minulle ollut mikään kynnyksysymys. Ruokakalan otan mielelläni. Mutta tulevaisuutta ajatellen, toivon pois päästämisen yleistyvän ainakin naaraiden osalta.

*Glowing Shadow
on taas kelpannut
lohelle.*